

**G
Y
E
R
M
E
K
-
É
S
I
F
J
Ú
S
Á
G
V
É
D
E
L
E
M**

**Katolikus Pedagógiai Szervezési
és Továbbképzési Intézet
2013. április 16.**

**Gyermek- és ifjúságvédelmi tanácskozás
óvodapedagógusok számára
Alfa és ómega**

**Labáth Ferencné
gyermek- és ifjúságvédelmi felügyelő I.
szakértő**

- 1. A gyermek- és ifjúságvédelem helye, szerepe az óvoda életében**
  - 1.1 Komplex gyermek- és ifjúságvédelem
    - 1.1.1 Célok, feladatok, megvalósítók, színterek, eredmények
- 2. A gyermek- és ifjúságvédelem helye, szerepe az intézményi dokumentumokban**
  - 2.1 Az intézményi dokumentumok egymásra épülő kontrollja
- 3. Folyamatba ágyazott helyzetgyakorlatok**

Ráhangolódás

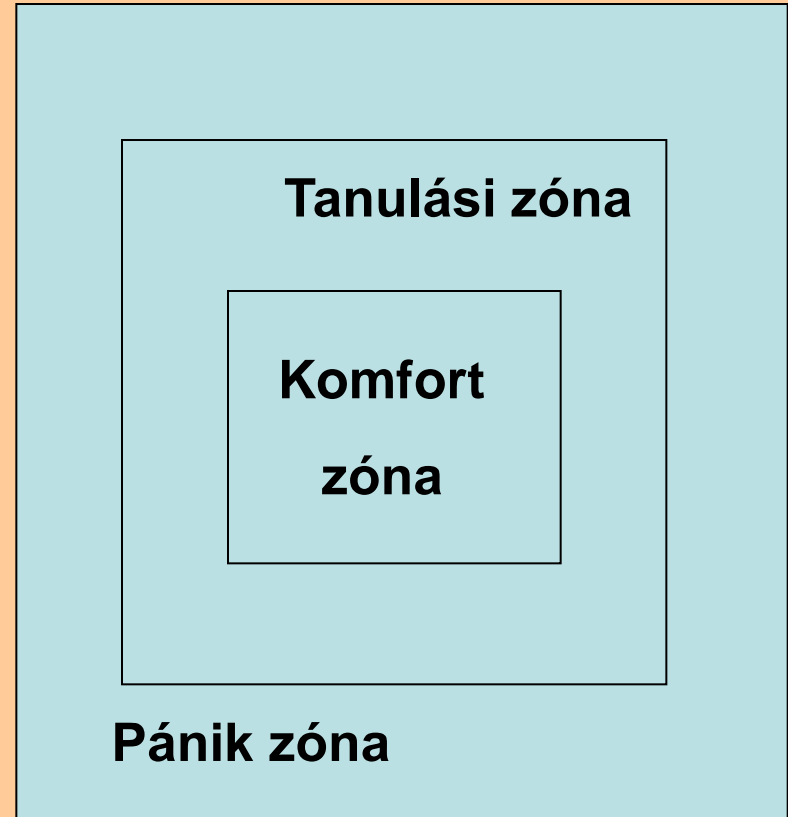
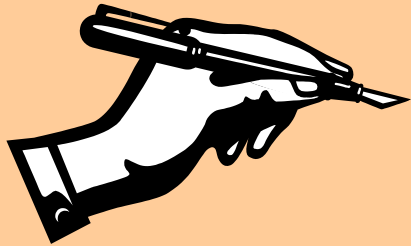
- A zene, a zene
- A jó kezdet...
- Szinkronizálás
- Tükör

Ráhangelődés

A jó kezdet...

Szinkronizálás

Tükör

**Mottó:„ Nevezhetnek minket a jövőnek,
de mi a jelen is vagyunk.”
(ENSZ Közgyűlés,
Gyerekek állásfoglalása)**

Mitől nagyszerű manapság gyerekeknek lenni?

Miért pocskék manapság gyerekeknek lenni?

**A szülőknek fel kell hívni a figyelmét a
gyerekeikkel
töltött idő fontosságára!**

Boldogtalanok és verekedősek a magyar gyerekek

Szűk lakásokban élnek, szegények, sokat dohányoznak és verekednek, nem értik meg magukat a kortársaikkal, de legalább kevesen drogoznak, és majdnem mindenki jár iskolába - derül ki az UNICEF most bemutatott, éves gyerekjóléti jelentéséből.

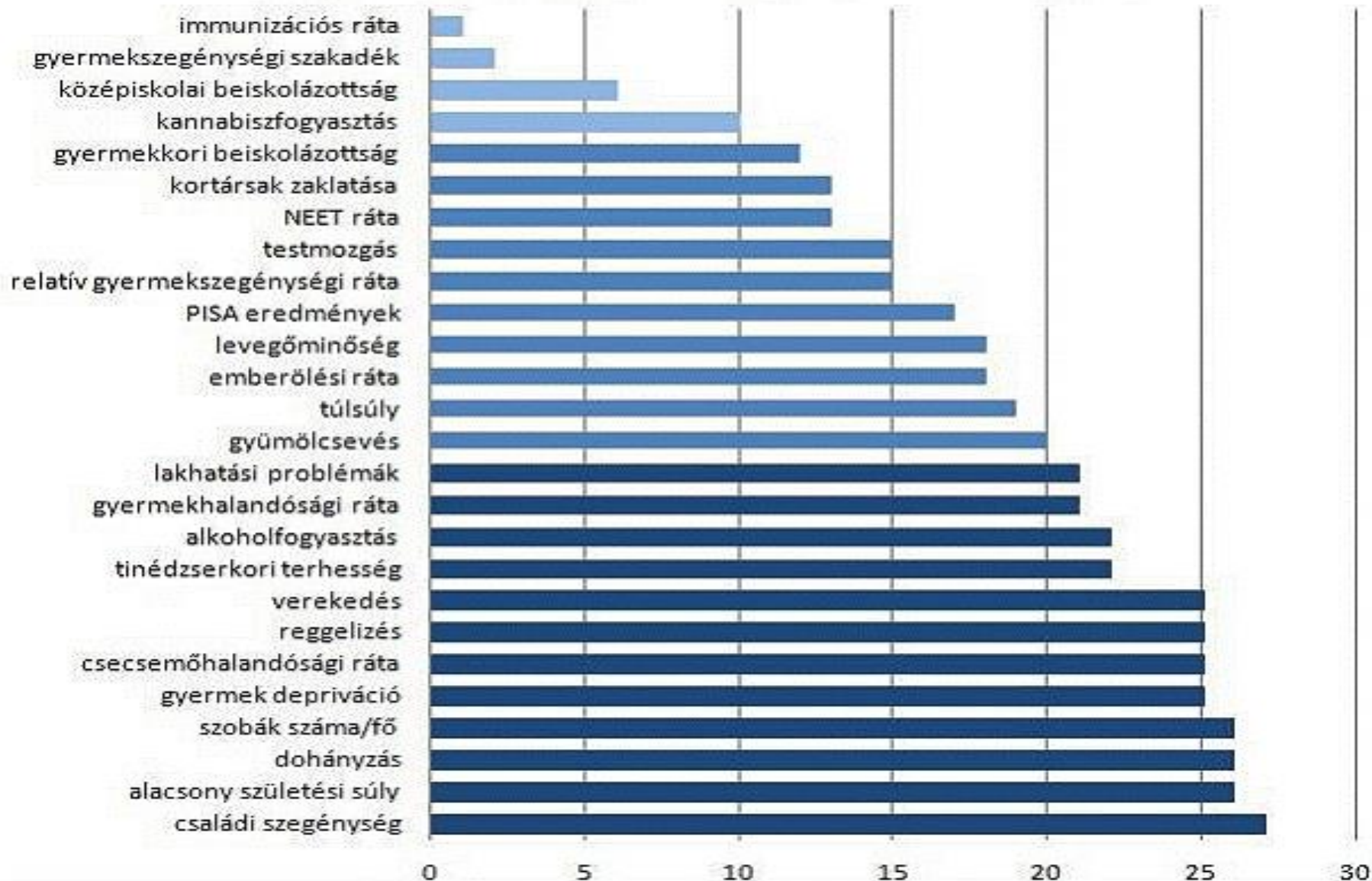
Kötelező védőoltás: +

Nagyon szeretik az anyukájukat (90%), de rosszul érzik magukat.

2013.04.16.

Magyarország helyezése az egyes indikátorok esetében

Minden második gyerek nélkülöz

2013.04.16.

1. A gyermek- és ifjúságvédelem helye, szerepe az óvoda életében

Az óvoda

- személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások intézménye,
- köznevelési intézmény nevelési - oktatási intézmény

1.1 Komplex gyermek- és ifjúságvédelem

Mitől, kitől, miért komplex?

A gyermekvédelem mint tevékenység

A gyermekvédelem mint komplex tevékenység

1.1.1 Célok, feladatok, megvalósítók, szinterek, eredmények

Cél – eredmény

Fő cél

- Családi típusú nevelésre orientált rendszer
- Prevenció
- Családban tartás
- Családba visszahelyezés

Feladat

- Legfontosabb jelzőrendszer
- Az óvoda kiemelt feladata
- Feltárás
- Egyéni sorsokkal való törődés
- Hátrányok enyhítése
- Óvodai keretek közötti kompenzálás – kompetencia határok
- Pedagógiai hatásrendszer kialakítása – ÓNOAP
- Ható ártalmak
- Veszélyeztető hatások

Problématípusok

A család életvitele

Családon belüli konfliktusok

Magatartászavar

Családon kívüli szünetések

Elhanyagoló szülői
magatartás
Érdektelenség

Tankötelezettség elmulasztása

Kiemelt jelzési kötelezettség

A veszélyeztetettség előidézése szempontjából

- a szenvedélybetegségek gyanúja
- a gyermekbántalmazás vélelme, családon belüli erőszak

1. Felismerés

- Külső jelek, jellegzetes sérülések,
- testi-, szellemi fejlődés elmaradása,
- a gyermek viselkedésének inadekvát módja.

Teendők: Fokozott figyelem a gyermek óvodában megmutatókozó megnyilvánulásai során, és rendszeres kapcsolattartás szülővel, gondviselővel.

Kiemelt jelzési kötelezettség

2. Rizikótényezők

- Anyagi és/vagy szellemi-lelki szegénység,
- alkoholizmus,
- rossz családi légkör, feszültség a családtagok között,
- munkanélküliség,
- „nem kívánt” gyermek, gyermekével türelmetlen, agresszív szülő,
- felbomlott házasságok, családi kapcsolati zavarok.

DE: társadalmi és szociális helyzettől függetlenül létezik a jelenség, magasabb iskolai végzettségnél gyakoribb a lelki kíntás, zsarolás!

Kiemelt jelzési kötelezettség

3. Figyelmeztető, gyanúra utaló jelek

- A gyermek viselkedése, kedélyállapota (agresszivitás, hiperaktivitás, depresszió, étvágytalanság, szemkontaktus kerülése, a gyermek féltékenysége, kedvtelensége).
- Figyelemkoncentrációs zavarok.
- Külső megjelenése: alultápláltság, ápolatlanság, elhanyagolt betegségek, gyakori visszaesések, elégtelen ruházat, kimerült, éhes gyermek, gyakori sérülések.

Kiemelt jelzési kötelezettség

4. Fizikai bántalmazásra utaló jelek

- A sérülés nem egyeztethető össze a sérülés keletkezéséről mondottakkal, a szülő nem fordul orvoshoz.
- A gyermek a sérülést máshogy meséli el, mint a szülő.
- A gyermek megretten a váratlan érintéstől, a fejét elrántja a simogatáskor.
- Üres, riadt tekintet, illetve túlságosan éber, vibráló.
- Alázatos és engedékeny, illetve agresszív.

Kiemelt jelzési kötelezettség

5. Lelki elhanyagolásra utaló jelek

- Kifejezéstelen arc, szemkontaktus hiánya a felnőttel.
- Vidámság, érdeklődés, kíváncsiság hiánya.
- Játéka gátlásos, visszafogott.
- Korához képest komoly viselkedés.
- Csökkent önbizalom.
- Bizalmatlanság vagy fokozott szeretetigény.

A gyermekvédelmi megelőző munka

Kiinduló pont: feltárás

Következő szakasz: jelzés

Környezeti tényezők

Segítő magatartás – konfliktusok, lelki traumák
elmélyülése, tartóssá válása

A feltárás szempontjai

Gyermekek/családok besorolása	3 - 4 évesek	5 - 6 évesek	7 évesek
Hátrányos helyzetű			
Halmozottan hátrányos helyzetű			
Veszélyeztetett			
Három vagy több gyermek			
SNI-s gyermek			
Csonka család			
Nevelőszülők/Befogadó szülők			
Szülők iskolázottsága			
Családi nevelés milyensége			

Feladat

Egészítsük ki a nevelési év elején történő feltárás szempontjait!

A feltárás szempontjai nevelési év közben

Az óvoda települési környezete	
Az óvoda adottságai	
A gyermekek összetétele	
A szülők szocioökonómiai státusza	
Az óvoda és a szülők kapcsolata	
Kiemelt figyelmet igénylők aránya	
Óvodán belüli vagy kívüli szakmaközi együttműködések formái	

- A preventív feltárás eredményeit a preventív gyermekvédelem érdekében használjuk fel!
- Speciális prevenció szükségessége
- A helyzetfeltárás, a megoldási formák komplexitása:
  - gyermek
  - kortárs
  - család
  - a család környezete

Eszközök, eljárások, módszerek

- Családlátogatás I.,II.
- Egészségnevelési program
- Szülők tájékoztatása
- Szakemberek bevonása
- Esetmegbeszélő teamek
- Információ-szolgáltatási kötelezettségek
- Adatvédelem, titoktartási szabályok
- Szakmaközi együttműködés
- Szakirodalom
- Fogadóórák
- Szülői/réteg értekezletek
- Jegyzőkönyvek
- Intézkedési tervek
- Megfigyelések
- Fejlesztési tervek
- Nyilvántartások
- Gyermekvédelmi napló

Szakmaközi együttműködés az óvodai gyermekvédelemben

A pedagógiai gyermekvédelmi munkát segítő speciális szakterületek

- Gyermekjóléti szolgálat
- Egészségügyi szolgálat
- Családsegítő szolgálat
- Pedagógiai szakszolgálat – Nevelési Tanácsadó
- Gyermekpszichiátriai- és neurológiai szakrendelés
- Pszichopedagógiai szakrendelés
- Rendőrség, ügyészség, bíróság, társadalmi szervezetek, alapítványok

Feladat

A gyermekvédelem helyi szervezeti felépítését mindenki készítse el!

Egy valaki mutassa be!

A többiek mondják el, hogy az övük miben tér el!

Szakmaközi megbeszélés

- Negyedévente
- Meghatározott témakör
- Célja
  - együttműködés
  - információ
  - pedagógiai jellegű tapasztalatok
  - összehangolás

Feljegyzés minta

Megbeszélés formája	
Helyszín	
Időpont	
Jelenlévők	
A megbeszélésen elhangzottak rövid ismertetése	
Megállapodások, stratégiák	
Mellékelve jelenléti ív	

Megvalósítók

Alapellátás

A segítségnyújtás
alanya a család/gyermek

Célja: a megelőzés

Szakellátás

A segítségnyújtás alanya
elsősorban a gyermek

Célja: „tűzoltás”

Járási hivatalok feladatai

- 2012. évi XCIII. törvény
- 2013. január 1-től szakigazgatási szervként működik a járási gyámhivatal
<http://www.jaras.info.hu/jarasi-hivatalok>
- A gyámhivatal munkatársai a járási székhelyen és a kirendeltségeken érhetőek el

Szegénységi kockázatok

- Többgyermekes családok (38,9%)
- Egyszülős családok (33,2%)
- Szegénységi mutató: rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
  - 2008.: 450 000 gyermek
  - 2012.: 515 000 gyermek

Kedvezmény?

- Csecsemő: 30 ezer Ft /hó
- Középiskolás: 50 ezer Ft /hó
- Egyetemista: 90 ezer Ft /hó

- Egy gyermek felnevelése: 15 millió Ft

Gyermekvédelmi ellátások

Jegyző	Települési önkormányzat képviselő testület
Rendszeres gyerekvédelmi kedvezmény	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás
Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás	
Óvodáztatási támogatás	

Örökbefogadási illetékesség szabályai

Járási gyámhivatalok	Kijelölt hivatalok
Örökbefogadási alkalmasság megállapítása	Örökbefogadás engedélyezése
Szülő titkos örökbefogadásról szóló nyilatkozata	Budapest: V. kerületi járási gyámhivatal
	Vidék: megyeszékhelyeken működő hivatal

Befogadó szülő

Új intézményforma

Egységes, új nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony

Színterek

- Adatvédelmi törvény
- Származási dimenziók
- Felülreprezentáltság: 1866 fő / 32 % (ERJK)
  - Nagyobb esély
  - Bennrekedés

Feladat

Mutassátok be, hogyan történik a gyermekvédelmi munka mérése?

A gyermekvédelmi munka mérése

- A gyermek felvételi állapotának feljegyzése
- A fejlődésben bekövetkező változások leírása (a gyermek fejlődésének nyomon követése)
- Honnan - hová - hogyan - kikkel juttattuk el a gyermeket a beiskolázás szintjéig
- A szociális, egyéni rászorultság fokának felmérése
- Étkezési kedvezmények rászorultsággal arányos elosztása

A gyermekvédelmi munka mérése

Az óvoda által nyújtott, gyermekvédelem szempontjából jelentős szolgáltatások (Kérem, tegyen x-et a megfelelő válaszhoz és a létező szolgáltatások esetén jelölje a munkaórák számát!)

Szolgáltatás	Igen	Nem
Gyermekvédelmi felelős	munkaóra/hét:	
Pszichológus	munkaóra/hét:	
Fejlesztő pedagógus	munkaóra/hét:	
Pedagógiai asszisztens	munkaóra/hét:	
Logopédus	munkaóra/hét:	

A gyermekvédelmi munka mérése

Az óvoda (óvodapedagógusok, logopédus, gyermekvédelmi felelős stb.) által észlelt problémák jellege, előfordulási gyakorisága (halmozott adat)

Probléma jellege	Problémák száma		
	Kiscsoport	Középső csoport	Nagy - csoport
Beszéd- és/vagy mozgásfejlődésben elakadás			
Magatartásprobléma			
Közösségbe beilleszkedés			
Kapcsolattartás szülő/óvoda			
Szülők életvitele			
Családi konfliktus			
Anyagi probléma			

A gyermekvédelmi munka mérése

Értékelje a saját gyermekvédelelmi- és jelzőrendszeri tevékenységét az alábbi skála segítségével!

Nagyon
elégedett

Mérsékelten
elégedett

Elégedetlen

Nagyon
elégedetlen

A gyermekvédelmi munka mérése

Értékelje a területén működő jelzőrendszer hatékonyságát az alábbi skála segítségével!

Nagyon
elégedett

Mérsékelten
elégedett

Elégedetlen

Nagyon
elégedetlen

A gyermekvédelmi munka mérése

Az óvoda gyermekvédelmi- és jelzőrendszeri tevékenysége

Tevékenységek	Tevékenységek száma		
	Kiscsoport	Középső csoport	Nagy – csoport
Prevenciót célzó program			
Szülői konzultáció			
Családlátogatás			
Esetmegbeszélés			
Konzultáció külső szakemberrel			
Konzultáció a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársával			
Esetkonferencia			
Jelzés a Gyermekjóléti Szolgálat felé			
Jelzés a Jegyző és/vagy Gyámhatóság felé			

2013.04.16

A gyermekvédelmi munka mérése

Milyen jellegű segítséget tudna hasznosítani az óvoda gyermekvédelmi- és jelzőrendszeri működésének hatékonyabbá tétele érdekében? (Egyidejűleg több válasz is megjelölhető!)

Támogatási forma	Nagyon hasznosítható	Hasznosítható	Kevésbé hasznosítható	Egyáltalán nem hasznosítható
Csoportos esetmegbeszélés				
Szakmaközi megbeszélés				
Gyermekvédelmi jellegű továbbképzés				

Eredmények

- Éves munkaterv
- Az óvoda **a gyermekvédelmi intézményrendszerrel** karöltve, azzal **hatékonyan együttműködve**, jó prevenciós munkájával hozzájárulhat ahhoz, hogy **kevesebb legyen a szakellátásba kerülő gyermekek száma**, a gyermekek családban nevelkedhessenek az őket megillető gyermeki jogok tiszteletben tartásával.

2. A gyermek- és ifjúságvédelem helye, szerepe az intézményi dokumentumokban

2.1 Az intézményi dokumentumok egymásra épülő kontrollja

Gyvt. VI. Fejezet Gyermekjóléti alapellátások
38/A (1),(2),(3) Biztos Kezdet Gyerekház

A dokumentumok egymásra épülő kontrollja

Köznevelési törvény

Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló törvény

Ó.N.O.A.P.

Pedagógiai Program

Vezetői- és pedagógiai programtervezet

Az óvoda éves munkaterve

Munkaközösségek munkaterve

Gyermekcsoport nevelési, tevékenységi programja

A gyermekek egyéni fejlettségét feltáró és fejlesztési feladatokat

tartalmazó dokumentuma

Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek

Okosbabákat gyártanak Kínában

[http://www.origo.hu/tudomany/20130322-bgi-kina-genetika-](http://www.origo.hu/tudomany/20130322-bgi-kina-genetika-intelligenciakutatas.html)

[intelligenciakutatas.html](http://www.origo.hu/tudomany/20130322-bgi-kina-genetika-intelligenciakutatas.html)

Alapdokumentumok

- Alapító okirat
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Házi rend
- Pedagógia Program

- Jelentősége

(Óvoda Vezetésismeretek: A dajka munkakör, módszertani útmutató és dokumentáció Raabe, 2011. különszám 8. I.)

Alapító okirat

Nkt. 21. § (3)

Az óvoda hivatalos adatai (intézmény neve, címe, OM azonosító, székhelye, fenntartója, stb.)

megváltozik a telephely

A maximális gyermeklétszám rögzíthető, amely nem léphető túl.

Szervezeti és Működési Szabályzat

Nkt. 25. §

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 4. § (1) i); (2) f)

Egyetlen kötelező melléklet: Adatkezelési Szabályzat Nkt. 43.§
Gyvt. 134-136.§

Jogok	Jogok
Elfogadás	Nevelőtestület
Véleményezés	Szülői szervezet, óvodaszék
Jóváhagyás	Intézményvezető
Egyetértés	Fenntartó többletköltség

Maradjon benne!
2013. augusztus 31-ig

Kiemelt munkavégzésért járó kereset-kiegészítés

**Teljesítménypótlékot nem alkalmaznak
vagy
az elveket meg kell határozni**

Házirend

Nkt. 25. § (2), (3), (4)

Ki viheti el? A gyermek hozzátartozói, közeli hozzátartozói

Jogok	Jogok
Elfogadás	Nevelőtestület
Véleményezés	Szülői szervezet, óvodaszék
Jóváhagyás	Intézményvezető
Egyetértés	Fenntartó többletköltség

Az Óvodai nevelés országos alapprogram alapértékei

1. A gyermek

„ Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.”

Óvodakép 3. Hátrányok kiegyenlítése.

Jó gyakorlatok bemutatása a Biztos Kezdet Óvodai Program mentén: www.youtube.com/watch?v=XxJwOuO2JKI

Kiadványok:

http://www.educatio.hu/kozoktatas/hirek_infok/bikop_kotetek

2. Óvodakép 1. „ Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.”

3. Erkölcsei nevelés

4. Összehangolt munka

5. Az óvodapedagógus

Az Óvodai nevelés országos alapprogram

Célja: „minden gyermek egyenlő eséllyel
részesülhessen **színvonalas nevelés**ben.”

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 6. alcíme a pedagógiai program

6. § (2)

Az óvoda pedagógiai programja

- a) az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,
- b) azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, **a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítségét,**
- c) **a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,**
- d) **a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,**
- e) **a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,**
- f) nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvoda esetén a nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatokat,
- g) az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket,
- h) a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,
- i) **a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.**

3. Folyamatba ágyazott helyzetgyakorlatok

- Esetek
- Esetjelzések: telefonon, írásban
- Esetátadás
- Esetkezelések

- Mi a probléma?
- Esetjelző lapok

- A
- B

**Köszönöm a figyelmet!
Mindenkinek örömteli munkát kívánok!**

**Labáth Ferencné
gyermek- és ifjúságvédelmi felügyelő I.
szakértő**

labathne@gmail.com

**+36/76/498-016
+36/20/491-5569**